
Z komisji pracy społecznej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej

Palestra 12/6(126), 22-26

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z komisji pracy społecznej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej

I spotkanie adwokatów-działaczy rad narodowych

W ramach problemowych spotkań adwokatów-działaczy społecznych odbyło się w dniu 30 marca 1968 roku spotkanie adwokatów-działaczy rad narodowych.

Celem tego spotkania było: 1) przedstawienie — na tle zadań i roli rad narodowych — pracy adwokatów radnych, członków komisji problemowych rad, działaczy Komitetów Frontu Jedności Narodu, komisji pojednawczych itp.; 2) omówienie trudności, jakie napotyka działalność społeczna w radach narodowych; 3) wymiana doświadczeń wzajemnych; 4) przeliczenie sił faktycznego aktywu społecznego; 5) próby ustalenia kierunków dotychczasowego działania oraz próby rozwinięcia pracy społecznej adwokatów w radach narodowych w przyszłości.

Wprowadzenia do narady dokonał wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej kol. Tadeusz Gierzyński, który przewodniczył naradzie wraz z przewodniczącym Komisji Pracy Społecznej przy NRA kol. Henrykiem Paluszynskim. Udział w naradzie wzięli: dyrektor Biura do Spraw Prezydów Rad Narodowych Adam Wendel, prezes NRA Stanisław Godlewski oraz wiceprezes NRA Zdzisław Krzemiński.

Teoretyczną podbudowę rozważanych zagadnień dał prof. Jerzy Słarowski w wygłoszonym referacie o aktualnych zagadnieniach rozwoju rad narodowych w państwach socjalistycznych. Referat objął problematykę dotyczącą efektywności działania aparatu państwowego, realizacji idei samorządności społecznej w radach narodowych, omówił koncepcje i granice dopuszczalności różnorodnej działalności organów rad dla zapewnienia największej wydolności pracy społecznej danego terenu, pewnej elastyczności w doborze form działania i dostosowania do jego warunków oraz przedstawił podział kompetencji między organami terenowymi i pozycję komisji rad narodowych (koncepcję komisji jako: 1) zespołu fachowców, 2) przedstawicieli czynnika społecznego, 3) organu decydującego w określonym zakresie za prezydium rad narodowych, 4) organu dopełniającego prezydium).

Referat uwzględnił rozwijanie się nowych form prawnych działania organów rad, zabezpieczenie praworządności w toku wykonywania określonych organom rad funkcji i rolę w tym czynnika prawnego oraz rozbudowę materialnej odpowiedzialności cywilnoprawnej aparatu za jego działalność, wskazał na znaczenie organizacji społecznych jako podbudowy rad, przedstawił rolę radcy prawnego-zawodowego czy społecznego, perspektywy zmian w funkcjonowaniu aparatu administracyjnego w aspekcie rozbudowy technicznej bazy jego funkcjonowania, podkreślił wreszcie wzrastanie roli prawa cywilnego przy nadawaniu prawnego kierunku działania organizacjom państwowym, wagę kultury pracy administracji, rolę kontroli czynnika społecznego w kształtowaniu kultury pracy organów terenowych.

Referat opierał się na szerokim materiale porównawczym.

Prelekcję prof. Starościaka uzupełniły objęte programem spotkania szerokie wypowiedzi trzech adwokatów-działaczy rad, oparte na własnych doświadczeniach.

Kol. Janina Witulska, radna Dzielnicowej Rady Narodowej Warszawa-Śródmieście, opierając się na własnych obserwacjach, omówiła widoczny brak działaczy prawników w pracach komisji rad i organizacji społecznych, wskazywała na rolę prawników w szkoleniu aktywu społecznego pracującego w kolegiach karno-administracyjnych i w szkoleniu opiekunów społecznych, potrzebę szerszego udziału adwokatów w Komitetach Frontu Jedności Narodu jako masowej bazy organizacyjnej dla działalności rad (szczególnie przy zbieraniu, opracowywaniu i przekazywaniu wniosków aktywu społecznego oraz przy inicjowaniu różnorodnych czynów społecznych). Referentka podnosiła szczególnie pozytywną rolę wyczulenia zawodowego prawników na wypadki naruszenia praworządności bądź nieliczenia się z obowiązującym porządkiem prawnym. Ponadto kol. Witulska przedstawiła rozwój historyczny organów władzy terenowej od 1944 r., jak również zakres ich działalności, ze szczególnym uwzględnieniem pracy komisji rad.

Kol. Adam Bauer, radny Dzielnicowej Rady Narodowej Kraków-Podgórze, omówił na przykładzie swojego terenu, jak odbija się w pozytywnej ocenie społecznej udział radnych-adwokatów, którzy nie tylko utrzymują, ale i powiększają swój stan liczbowy. W swojej wypowiedzi kol. Bauer przedstawił rolę komisji rad jako szkoły działaczy społecznych, realizujących w nich — obok podstawowych problemów — atmosferę koleżeńską wzajemnego zaufania i pomocy, rozbudzającą silnie ambicje osobiste i grupowe. Mówca uważa, że kryterium wyboru komisji powinny stanowić: fachowość, osobiste zainteresowania radnego, doświadczenie w dotychczasowej pracy społecznej i politycznej, z tym nadto uzupełnieniem, że — jego zdaniem — prawnik najwięcej może zdziałać w Komisji ochrony porządku i bezp. publ. w dziedzinie praworządności, gwarancji praw osobistych człowieka na styku obywatel-urząd.

Kol. Bauer przedstawił potem osiągnięcia prawników-radnych Krakowa w opracowywaniu na posiedzenia Rady wytycznych polityki kar dla kolegium karno-administracyjnego (przy uwzględnieniu proporcji z orzecznictwem sądowym oraz nasilenia pewnych wykroczeń), podkreślił ich wpływ na podnoszenie autorytetu kolegium orzekającego karno-administracyjnego przez właściwe, zgodne z procedurą prowadzenie spraw w atmosferze powagi, spokoju, rzeczowości, do czego w znacznym stopniu przyczynia się wizytowanie przez komisję rozpraw, oraz oddziaływanie na terminowe wykonywanie kar.

Kol. Bauer omówił też doświadczenia dotyczące pomocy udzielanej organom MO w celu poprawienia ich warunków pracy przez zapoznanie bezpośrednie z tymi warunkami członków komisji ochrony porządku i bezp. publ. a następnie członków rady. Przedstawił następnie doświadczenia z dokonanej przez Komisję kontroli akt wskutek wniesionych skarg oraz dał przekrój analizy tej ważnej dziedziny pracy. Referent rozwinął szeroko zagadnienie roli prawnika dla prawidłowości styku urząd-obywatel z jednej strony przez: a) stałe doszkalanie pracowników rad,

b) sygnalizowanie o przepisach sprawiających trudności pracownikom przy ich interpretowaniu, a to w celu spowodowania ich właściwego wyjaśnienia, c) przygotowanie wzorów pism ułatwiających pracę administracji itp., a z drugiej strony przez: a) podnoszenie świadomości prawnej w społeczeństwie za pomocą popularyzacji prawa, b) szerokie stosowanie ustnej informacji, informatorów, tablic, wywieszek itp. dla uniknięcia absorbowania tym merytorycznych pracowników (według danych przedstawionych przez kol. Bauera, z jego terenu 28% interesantów zgłasza się po same tylko informacje), c) przyjmowanie interesantów w okresie dla nich dogodnym, d) usprawnianie organizacji i metod pracy przez eliminowanie lawiny zaświadczeń i załączników (w wielu wypadkach można tego uniknąć przez terminowe wprowadzanie danych do dowodu osobistego, jak np. dane z wpisów akt stanu cywilnego, poświadczenie zamieszkania, poświadczenie miejsca pracy itp.), e) przyspieszenie załatwienia sprawy w postępowaniu administracyjnym, f) stosowanie choćby małej mechanizacji w pracy biurowej, g) podnoszenie kultury urzędowania i okazywanie życzliwości interesantom.

Kol. Stanisław Rogoż, radny Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie, przedstawił szeroki — po wyzwoleniu — udział adwokatów w organizowaniu administracji terenowej oraz warunki tej pracy, zasignalizował do rozważenia fakt zmniejszenia się w chwili obecnej aktywności adwokatów w radach narodowych, wskazując przy tym, że składają się na to z jednej strony czynniki tkwiące w samej adwokaturze, a z drugiej strony niedostrzeżenie często w terenie adwokatów-społeczników.

Kol. Rogoż wskazał na potrzebę szerszego udziału adwokatów w pracach rad i komisjach oraz większego zainteresowania się sprawami swego miasta, powiatu, województwa. Zwrócił też uwagę na jednostronność kierunku aktywności radnych adwokatów i członków komisji na Rzeszowszczyźnie, gdyż tam wszyscy adwokaci radni są członkami Komisji ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego, z dużym wprawdzie dla tych komisji pożytkiem, ale jednocześnie ze szkodą dla Komisji planu i budżetu, gospodarki komunalnej, rolnej i innych. Referent omówił także inicjatywy adwokatów radnych w przygotowaniu uchwały Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie o kontroli instruktażu i nadzorze w radach narodowych oraz inicjatywy dotyczące nowych form pracy komisji i nowych kierunków zainteresowań (np. organizacja Studium Zaocznego Wydziału Prawa Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, spotkania z profesorami tego Studium itp.).

Kol. Rogoż zwrócił ponadto uwagę na niedocenywanie pracy adwokata radnego w środowisku prawniczym, na trudności pogodzenia pracy zawodowej z pracą społeczną i na zdarzający się w tym zakresie brak zrozumienia i pomocy ze strony sądu. * Pełna życzliwość kolegów w zastępowaniu społecznika natrafia ponadto na trudności związane z odpłatnością substytucji, co wymagałoby rozważenia przez naczelne organy adwokatury. *

* Sprawy powyższe Komisja Pracy Społ. przy NRA przedstawiła do rozważenia Prezydium NRA.

W dalszym toku dyskusji omawiano m. in. następujące sprawy:

- 1) potrzebę ścisłej więzi ze społeczeństwem w terenie, co warunkuje skuteczność działania, możliwość dostrzegania mankamentów i podejmowania właściwych sposobów dla ulepszania działania organów administracji, przełamywania wypadków jej skostnienia, a czasem nawet — przełamywania u prawników tendencji do zwięzania problematyki (adw. Górecki — Łódź, Komisja zdrowia i Komisja ochrony porządku i bezp. publ.);
- 2) szczególnie pozytywne dyspozycje prawnika-społecznika, wiążącego kwalifikacje zawodowe z postawą działacza. Aby te walory należyście wykorzystać, należy skoncentrować się w działalności na terenie komisji do problematyki zasadniczej i wyłowić istotne zagadnienia (np. Komisja rolnictwa i leśnictwa St. Rady Narodowej przyczyniła się do wprowadzenia art. 53 w znowelizowanych przepisach ustawy wywłaszczeniowej z 1961 r., pozwalającego na wypłacenie odszkodowania tym rolnikom m. Warszawy, którzy nadal użytkują swoje gospodarstwa, a obecnie analizuje zagadnienie norm obszarowych w powiązaniu z klasyfikacją gruntu), dalej — należy wpływać, przez aktywizację prawników adwokatów w radach, na podnoszenie poziomu pracowników administracji i kultury urzędowania, szczególnie w sprawach lokalowych i podatkowych (adw. Stanisław Laskowski, Kom. roln. i leśn. St. Rady Narodowej);
- 3) konieczność większego wyczulenia i elastyczności organów administracji na specyfikę i szczególne warunki terenu oraz na konieczność sygnalizowania władzom centralnym potrzeby skontrolowania i zrewidowania w tym zakresie przepisów, dotyczących np. zagadnienia tabel wywłaszczonych (adw. Mendys — Powiatowa Rada Narodowa w Jaśle);
- 4) na przykładzie nowego ustawodawstwa rolnego — wagę popularyzacji prawa, komentowania i wyjaśniania jego założeń oraz płynących stąd korzyści dla rolnika i dla kraju oraz wagę strzeżenia właściwej jego realizacji, jak również znaczenie czynnego i pogłębionego stosunku do uchwalanych projektów uchwał rad, wreszcie wagę wyboru do organów administracji ludzi związanych z terenem przyszłego działania (adw. T. Zawierucha — Pow. Rada Nar. Zambrów);
- 5) doświadczenia z pracy Komisji ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego w zakresie: a) współpracy z kolegami orzekającymi karno-adm., b) walki z alkoholizmem, chuligaństwem, przestępstwami drogowymi (adw. Boczar — MRN Wałbrzych i adw. Stankiewiczowa — PRN Grodzisk Maz.);
- 6) specyfikę pracy społecznej na ziemiach odzyskanych (adw. Irena Krzyczkowska — Miejska Rada Narodowa w Raciborzu);
- 7) zakres i kierunki pracy społecznej adwokatów-kobiet (adw. Bielawska-Jackowska — Łódź);
- 8) niepokojący fakt braku młodych adwokatów i aplikantów adwokackich w dziedzinie pracy społecznej w radach narodowych (adw. T. Rzęsisty — MRN w Jeleniej Górze);

- 9) potrzebę uaktywnienia się w różnych organizacjach, tak by na tej drodze adwokatura dała się poznać w pracy społecznej i uzyskała przez to warunki do wysuwania kandydatów na radnych (adw. Ćwikowski F. — PRN w Jeleniej Górze i adw. Wolski — Pow. Rada Narodowa w Radomsku);
- 10) zwracanie uwagi na podnoszenie autorytetu komisji w celu skutecznego jej działania (adw. Majbaum — rada w Opolu Lubelskim);
- 11) rolę i doświadczenia w pracy w komisjach rozjemczych (adw. Kiełczewska, adw. Pawłowski — Kom. Pojedn.).

W toku dyskusji zabrał również głos prezes Naczelnej Rady Adwokackiej adwokat Stanisław Godlewski. Oceniając spotkanie pozytywnie, mówca podkreślił żarliwość i zaangażowanie uczestników spotkania, wskazał na postęp w pozytywnej ocenie przez społeczeństwo adwokatury, ocenił, że obecne spotkanie pozwala na zaprezentowanie adwokatury w jej pracy w dziedzinie społecznej, podkreślił wagę ożywienia tej pracy dotyczącej działalności rad narodowych, zaznaczył wreszcie, że adwokatura stanowi dużą rezerwę sił społecznych dla realizacji zadań ogólnopństwowych i ogólnonarodowych.

Szerokiego podsumowania dyskusji dokonał wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej adwokat Tadeusz Gierzyński, który zwrócił uwagę na to, że spotkanie przybrało charakter narady roboczej nad problemami rad narodowych i zawierało bogaty materiał, szczególnie od strony organizacji pracy i funkcjonalności adwokata jako działacza społecznego w radach. Spotkanie wysunęło zagadnienia dotyczące zsynchronizowania pracy adwokata-radnego z jego obowiązkami zawodowymi, wykazało potrzebę zainteresowania się przez adwokatów-działaczy rad szerokim zakresem problematyki gospodarczej (plany roczne i pięcioletnie, budżet, plany regionalne itp.), udziałem adwokatów w pracy o szerszym wachlarzu komisji. Mówca podniósł, że za mało może mówiono na naradzie o doświadczeniach własnych i niedostatecznie podkreślano funkcje kontroli społecznej w radach narodowych.

Wiceprezes Gierzyński zwrócił uwagę na konieczność większego wyczulenia „Palestry” i zespołów adwokackich na walor pracy w radach narodowych, zachęcał do podjęcia przez kolegów publicystyki w zakresie tej pracy, co podniosłoby jeszcze bardziej jej efekty, zwrócił uwagę na cenne inicjatywy społeczne adwokatów-radnych, podnoszące aktywność polityczną i społeczną środowiska, wreszcie podkreślił, że obecne spotkanie rozstawiło wiele zagadnień przed radami adwokackimi i przed ich komisjami pracy społecznej.

Spotkanie zostało zakończone uchwaleniem rezolucji ustosunkowującej się do wystąpień części młodzieży uniwersyteckiej inspirowanej przez wrocie ośrodki rewizjonistyczne i syjonistyczne.

W związku z odbytą wyżej naradą oraz dla podkreślenia aktywności adwokatury w pracy w radach narodowych, należy wyjaśnić, że 86 adwokatów jest radnymi różnych szczebli rad, przy czym 77 z nich pracuje w komisjach. Ponadto 44 adwokatów — wprawdzie bez mandatu radnego — również uczestniczy w pracach różnych komisji rad narodowych.